

Милан Поповић*

ПРИЛОГ ПРАВИЛНОМ ПРЕВОЂЕЊУ ЕНГЛЕСКИХ (АНГЛОСАКСОНСКИХ) ПРАВНИХ ТЕРМИНА

Као адвокат са дугогодишњом праксом вођења спорова на српском и енглеском језику, приметио сам да овлашћени судски тумачи за енглески језик приликом превода докумената често не познају право значење правних израза које преводе, што у многим случајевима чини преводе неразумљивим или неупотребљивим.

Када сам питао преводиоце коју литературу користе приликом превода стручних текстова, велики број је одговорио да користе “Правни речник енглеско-српски” аутора Бранка Вукичевића у издању издавачке куће “Језикословац” из Београда.

Читајући поједине одреднице из тог речника, запањено сам се колико има нетачности, произвољности и неправилности у превођењу и то све због нераздевања значења језичких израза који се преводе.

С обзиром да на нашем тржишту постоји само тај речник, из области права, могао би да доведе у заблуду многе младе генерације правника који желе да уђу у свет науке с обзиром да је највише литературе на енглеском језику.

Због тога у овом чланку желим да дам правилна објашњења за одређене енглеске појмове.

1. ABANDON – 1. напустити, оставити (породицу), брод итд.) 2. Уступити (право) напустити (право)

Аутор речника је потпуно погрешно превео наведену одредницу. Можда би био у праву када би се радило о стандардном речнику, али ради се о правном речнику а у преводу није употребио ни једну правну реч односно израз. Заправо, у корену се ради о латинској речи са значењем ‘напустити’. Породица не може да се напусти, јер се напуштају само ствари а не жива бића односно људи или чланови породице. Правни израз за те случајеве је развод брака. Пошто се по нашим законима брак и породица заснивају на основу слободне воље, онда оваква

* Адвокат компаније SYNERGIE, САД, milanadvokat@gmail.com

заједница може и престати слободном вољом. Дакле, заједница престаје слободном вољом, односно разводи се. Ниједан члан породице, односно брачни друг није ствар која је узета пре закључења брака па да се након употребе оставља када више није по вољи једне од уговорних страна уговора о браку.

Дакле израз “*abandon*” јесте у енглеском језику правни израз, али не и у српском. Он се не може превести ни на који начин који има везе са решавањем проблема у породици.

Такође, није тачан ни други део, односно објашњење на српском језику да се ради о уступању права.

Додуше у праву постоји правни израз уступање права, односно цесија. Његово значење је дефинисано Законом о облигационим односима као уступање потраживања уговором. Али то је случај када један поверилац уступа своје потраживање другом. Дакле не ради се ни о каквом напуштању, него уступању, што су сасвим различите ствари. Због тога је моја препорука да се не користи превод на српском правном језику јер нема никаквог значења нити смисла у праву.

2. ABANDONMENT OF CLAIM – одустајање од тужбе.

И у овој одредници је аутор “Правног речника “показао да не разуме правне изразе и написао нетачан превод. У енглеском, као и у српском правном језику постоји разлика између појмова “*claim*” И “*action*”, односно ЗАХТЕВА И ТУЖБЕ. Енглеска правна реч “*claim*” значи на српском правном језику: “захтев”. Дакле не тужба, него захтев. Између та два израза у српском правном , као уосталом и у енглеском правном језику разликују се ова два израза и по форми и по значењу. Али како аутор поменутог речника није знао разлику, погрешно је закључио да се ради о истом појму.

Нпр. израз у енглеском правном језику: *to claim payment for services* у српском правном језику значи да неко има право да захтева плаћање за извршену услугу.

Појам ЗАХТЕВ у српском правном језику значи исто - да се на основу одређеног правног посла стекло право ЗАХТЕВА за остваривањем одређеног права, као што је наведено у енглеском примеру - право захтевања плаћања услуге.

У праву постоји више начина да се захтев оствари. Један од тих начина је и тужба, која се на енглеском означава као “*action*”.

Међутим, у ситуацијама када би неко желео да оствари свој захтев, он то може учинити на више начина. Не мора увек путем тужбе.

Свој захтев може да оствари обичним позивањем душника да испуни дуг. На располагању му је такође и мировно веће, преко кога може да оствари свој захтев.

Другим речима, ово значи да ако се одрекне тужбе не значи да се одрекао свог захтева. Јер тужба, као што сам рекао, није једини пут за остваривање права на захтевање. Стога је погрешно преведено да је у питању одустајање од тужбе. Дакле, одрицање од захтева није одрицање и од тужбе као што погрешно тврди аутор “Правног енглеско-српског речника”. Моја сугестија је да се превод на начин како је то написано у речнику не употребљава.

3. ABATEMENT AMONGST LEGATEES— споразумно умањење оставинске масе од стране поклонопрималаца

Овај превод је изузетно проблематичан јер у српском правном језику не постоји оваква формулација. Додуше, речи које су наведене у овој одредници на српском језику јесу поједине правне речи, али су наведене вероватно само ради стварања утиска да аутор познаје правну терминологију, док у суштини ништа не значе.

Наследно право је специфично у том смислу што смрћу оставиоца остаје власничка празнина. Остарилац је умро, а наследници још нису постали власници. Ти наследници су претенденти да буду нови власници. Дакле, појединац или ако је више наследника у питању, нису у прилици да праве било какав споразум са покојником као што је то код класичних уговора и договора где постоје најмање два стране. Међутим, у наследном праву постоји практично једна страна, а као што знамо једна страна не може да прави споразуме сама са собом. Бар не у праву. Односно право не познаје прављење споразума са самим собом. Према томе, не постоји споразум са покојником и његовим наследницима око умањења легата.

Не само у српском. Не постоји споразум између покојника и живих људи у било ком праву на свету.

Затим појам “оставинска маса” не постоји у праву, односно наследном праву. Постоји само појам “наследна маса” а то није оставинска маса. Постоји и

појам оставински, али не маса, већ поступак. Аутору се изгледа чинило као да је у питању исто или врло слично значење па је направио нову кованицу и испао је појам који му не може служити на част.

Оставинска маса је целокупна покретна и непокретна имовина неког лица које је имало у моменту смрти. Његовом смрћу, нестаје његово право својине и прелази на наследника. Дакле, преко наследне масе се одржава континуитет својине, које наслеђују наследници.

“Оставински поступак” је законом прописан начин како да наследна маса пређе из својине оставиоца у својину наследника. Дакле не постоји никаква оставинска маса.

Међутим, у енглеском правном језику израз **abatement amongst legatees** има тачно значење, као и у српском правном језику. Сматрам да би следећи превод могао да се прихвати као исправан: умањење наследне масе због изузимање легата из те масе. Дакле, оставилац је наредио да се после његове смрти оснује легат од једног дела имовине којом је располагао за живота, док је други део остављен наследницима. Због легата, наследна маса је морала бити умањена.

4. ABEYANCE - 1. лежање (имања) 2. Без власника 3. Застој 4. – *in sunspesio*-нерешено (за предмет)

1) У српском правну језику не постоји појам ‘лежања имања’ тако да кованица коју је употребио аутор енглеско-српског правног речника ништа не значи. Верујем да није познавао правни језик, али је морао логички закључити или из животног искуства да ниједно имање не стоји усправно него да сва имања ”леже” .

Овај енглески израз је правни израз. Премда је узет из стандардног језика има сасвим друго значење. Наиме, поједина имања нису увек коришћена од стране својих власника. Док се имање не користи од стране власника, постоји могућност да некретнину обрађује треће лице које није власник, са уверењем да то имање нема власника. После одређеног времена континуираним обрађивањем стиче се право ОДРЖАЈЕМ.

2) Нетачно је да је имање без власника. Свако имање има власника, али се хтело рећи да у појединим периодима имање није коришћено од стране власника,

а други који жели да га користи верује да нема власника јер није коришћено. Иначе без власника се на енглеском каже се *ownerless* а не *abeyance*.

3) Такође, појам застој који је употребљен не постоји у стварном праву. Наиме, може доћи једино до престанка коришћења, обрађивања имања, његове употребе. Стога је 'застој' лаички појам у овом случају. Застајање постоји као правни израз али се користи у парничном поступку.

4) *Abeyance in suspension* не значи нерешен предмет као што наводи аутор речника. У правном енглеском језику као и у српском правном језику се означава да се имовина не користи одређеног тренутка.

5. ABUSE OF OWNERSHIP -злоупотреба плодуживања

Премда је аутор енглеско-српског правног речника у овој одредници употребио све правне изразе, она нема потребно значење због тога што услед непознавања правних термина оваква комбинација енглеског изразица и превод на српски правни језик изгледа више него смешно.

Енглески правни израз '*ownership*' има адекватан превод на српски правни језик и значи власништво, односно право власништва на одређеној ствари. Својинско право је део стварног права и значи апсолутну власт на некој ствари. Али у кованици, односно заједно употребљен са '*abuse*' овај појам значи злоупотребу права. Другим речима, када неко има апсолутно право на некој ствари (власништво), и онда то право може и да злоупотреби. Стога као правилан превод за наведени правни израз у енглеском језику, предлажем 'злоупотреба права'.

У српском правном језику заиста постоји појам плодуживање. Али то је посебно стварно право, односно врста стварног права и нема никакве везе са појмом власништва.

Плодуживање је у ствари лична службеност која се састоји од права употребе и убирања плодова са туђе ствари, везана је за личност у чију се корист установљава. По начину настанка плодуживање се дели на уговорно и законско.

6. ABSOLUTE -правоснажан

Ова реч се не употребљава за одређивање правоснажности нити у енглеском нити у српском правном језику. Она постоји само у стандардним језицима (енглеском и српском). У енглеском правном језику постоје адекватне

речи нашем правном изразу ПРАВОСНАЖАНО, која је у ствари латинска ‘*res idicata*’, односно “*final adjudication*”. Зато сугеришем да реч ‘absolute’ не користи када је потребно означити да је нека пресуда правоснажна. Дакле, самостално реч ‘absolute’ не значи да је нека пресуда правоснажна.

Исти је случај и у српском правном језику. Појам правоснажан је кованица од две речи право и снажан. Самостално ове две речи не означавају пресуду против које не могу да се изјављују нити редовни нити ванредни правни лекови. Дакле кованица је.

Тако је и у енглеском правном језику. Спајају се две основне речи и добија се нова реч, односно појам, само сто се у енглеском правном језику користи и “*absolute adjucation*” поред горе наведених израза

7. ACT IN SOLEMN FORM –свечани акт

Потпуно је погрешан превод ове одреднице на српски језик. Није у питању никакав свечани акт јер такав акт не постоји ни у енглеском правном језику, нити у српском.

Ради се о правном појму које је узет из римског права и који се употребљава у оба правна система. Држава за многе уговоре не прописује никакву форму, јер их не сматра важним са свог становишта. Рецимо куповина ципела, хлеба, разних потрештина итд.

Међутим, за поједине уговоре које сматра важним тражи да се закључе у прописаној форми. То су по правилу они уговори који се односе на промет некретнина, јер је њихова вредност већа па да би се код уговорних странака створила свест о озбиљности, држава прописује форму.

Тачно је да су у римском праву сви уговори о промету некретнина имали свечану форму, али у садашњем времену остала је само форма. Потврда да је уговор сачињен и признат од стране надлежног органа или овлашћење особе зове се солемнизација.

Дакле, тачан превод ове одреднице на српски језик би била ФОРМАЛНИ УГОВОРИ, за разлику од неформалних уговора.

8. CONTESTED DIVORCE CASE – оспорена бракоразводна парница

У српском правном језику не постоји израз “оспорена бракоразводна парница”. Односно не може буквално да се преведе само употребом стандардног језика због тога што тада нема никаквог смисла.

У енглеском правном језику је ова конструкција нормална, али она значи нешто друго него што је преведена у речнику.

Наиме, у енглеском, као и у српском праву постоји једна друга ствар у вези са овим појмом, а то је да тужена страна има право да изнесе аргумент против навода из тужбе у поступку развода брака, односно да оспорава разлоге који се наводе у тужби као разлог за развод брака. Дакле не оспорава се бракоразводна парница као поступак, јер парница је процес и она се не може оспоравати јер је законом утврђен њен поступак. Али се могу оспоравати аргумент за против странака у спору.

9. CONTINGENT LIABILITY – непредвиђена одговорност

Очигледно је и на овом примеру колико је аутор површно и неодговорно приступио изради овог речника када није чак ни размислио да тако нешто није могуће у праву.

Наиме одговорност може бити само за непредвиђену околност из које ће настати евентуална штета, а за коју се осигуравач обавезује да ће осигуранику исплатити штету која настане таквим непредвиђеним догађајем.

И у енглеском и у српском правну систему је забрањена тзв. непредвиђена одговорност. То је темељно правно начело. Да се свака одговорност мора унапред прописати и знати, ради правне сигурности. Тако да свако зна унапред да то што чини да ли је за то прописана одговорност или није, па на њему је да одлучи како ће се понашати.

Али да се одговара за нешто што није унапред утврђено као такво, односно да одговорност буде непредвиђена то би било противзаконито.

Да је тако људи би били потпуно несигурни у своје поступке да ли за такав поступак постоји одговорност или не.

10. CONTINUOUS POSSESSION –стална државина, непрекидна државина

Аутору речника очигледно нису јасни правни појмови из области стварног права када меша својину и државину.

У овом случају у енглеском правном језику овај појам означава власништво над неком ствари. У енглеском правном језику је уобичајено да се придода израз стално како би се појачало значење својине односно дало на значају и њеној важности.

Адекватан појам у српском правном језику је да неко има “апсолутно право сојина” над неком ствари. Међутим у пракси тај се израз не употребљава и довољно је да се каже својина па да се зна да се ради о апсолутној својини.

11. COOPTION – коопција

Ово је очигледно најједноставнији начин “превођења”, али је нетачан. Аутор речника је само преписао енглеску реч на српску азбуку. У српском правном језику се не употребљава реч коју је навео аутор речника него КООПТИРАЊЕ. То значи начин избора новог члана неког тела од стране чланова тога тела.

12. DIVISION OF THE LAW – подела закона.

Аутор речника је погрешно превео енглески правни израз *divison of the law* као подела закона.

У српском правном језику се употребљава израз који се зове ГРАНЕ ПРАВА.

Зашто није подела закона, него гране права?

Због тога што и у енглеском и у српском правном језику тај појам означавају велике групе права као сто су: уставно право, грађанско право, кривично право, међународно право и трговачко право.

Аутора речника је вероватно збунио израз law који се употребљава и у случају закона и у случају права. Овде је употребљен у смислу права, јер је много лакше да се право разуме ако се групише по сродности и тако буде доступнији људима на које се то конкретно право односи.

13. TO FILE PETITION FOR DIVORCE -подношење молбе за развод брака .

Ова одредница је такође потпуно погрешно преведена на српски језик. У српском правном језику, односно правном систему не постоји молба за развод брака. Постоји само ТУЖБА ЗА РАЗВОД БРАКА.

У чему је разлика?

Молба је акт државним органима и помоћу ње се остварују нека законом утврђена права. Рецимо , ако неко жели да добије возачку дозволу, подноси молбу управном органу за добијање возачке дозволе.

Међутим, судски поступци, поготову не у озбиљним правним стварима као што је развод брака, не покрећу се молбама него тужбама за развод брака.

Молба по својој природи је акт којим се покреће поступак који није контрадикторан, док се тужбом покрећу по правилу контрадикторни поступци као што је рецимо развод брака.

14. DIVORCE CERTIFICATE- потврда о разводу брака

У српском правном систему, па самим тим и у правном језику , не постоји појам потврда о разводу брака, као што не постоји молба за развод.

Брак се у српском правном систему може развести једино пресудом. Дакле , доказ о томе да ли је брак разведен је пресуда а не потврда.

У чему је разлика.?

Разлика је велика, јер је потврда акт којим се доказује да је неко примио односно предао неки предмет, узео односно примио новац, итд.

Брак је за државу веома битна институција па јој у свом правном систему даје веома важно место и о њему одлучује пресудом -да ли ће се развести или не.

Правилан превод divorce certificate на српском језику је ПРЕСУДА О РАЗВОДУ БРАКА.

15. DIVORCE DECREE - решење о разводу брака.

Такође , потпуно погрешан превод је и превод ове одреднице, јер се у српском правном систему, односно правном језику, као што сам претходно рекао, не употребљава РЕШЕЊЕ о разводу брака него ПРЕСУДА.

Решење је доминантан акт управних државних органа у управним поступцима, док се о битним правима одлучује пресудом као на пример да у случају развода брака.

Према томе, правилан превод би уместо “решење о разводу брака” била ПРЕСУДА О РАЗВОДУ БРАКА.

* * *

Због огромних неправилности, не само које су побројане у овом чланку, него и многих других у поменутом речнику, предлажем преводиоцима да добро размисле да ли ће и у којим случајевима употребити овај речник. Његовом употребом би ризиковали да евентуално начине штету и себи и другима и тако себе изложе великим и беспотребним непријатностима.